

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Clypevs Theologiæ Thomisticæ

Continens Tractatus de attributis, de visione Beatifica, de scientia Dei, ac
de ejus voluntate, & Providentia

Gonet, Jean-Baptiste

Parisiis, 1669

§. VII. Mens D. Thomæ aperitur,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77232](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77232)

186. Probatur secundò conclusio argumento ex Scriptura desumpto: Refertur enim Joan. 11. quòd Caïphas Judæis de morte Christo Salvatore inferenda deliberantibus, dixit: *Vos nescitis quidquam, nec cogitatis quia expedit vobis ut unus moriatur homo pro populo. & non tota gens pereat.* Ex quo loco hoc potest depromi argumentum. Quando Caïphas illa verba pronuntiabat, peccabat peccato gravissimo, persuadebat enim Judæis ut Christum interficerent; & tamen ad hoc dicendum movebatur à Spiritu Sancto, quia tunc prophetabat; mens autem Prophetæ movetur à Spiritu Sancto, sicut instrumentum ab artifice, ut docet S. Thomas 2. 2. quæst. 173. art. 4. Unde ipsemet Evangelista subdit: *Hoc autem à semetipso non dixit, sed cum esset Pontifex anni illius, prophetavit quod Jesus moriturus erat pro Gente &c.* Ergo secundum Scripturam, divinæ sanctitati non repugnat, movere & applicare mentem hominis ad actus intrinsicè malos: non quia mali sunt, sed ut actus & entia sunt.

187. Simile argumentum potest fieri de Sacerdote consecrante propter sortilegium, vel alium malum finem. Nam in tali actione peccat gravissimo peccato sacrilegij; & tamen, cum illa sit supernaturalis, & vires totius naturæ transcendat, debet ad eam moveri, applicari, & elevari à Deo, præsertim cum ad illam concurrat solum instrumentaliter: nam instrumentum movetur & applicatur ad agendum à causa principali, ut docent Philosophi 2. physicorum: Ergo idem quod prius.

188. Ex his confutata manet responsio & doctrina Theophili Rainaudi, & quorundam aliorum Recentiorum, qui docent quod cum Deus prævidet hominem se determinaturum ad aliquod grave peccatum, illum interdum movet, & applicat ad aliud minus grave. Nam (præterquam quod hæc doctrina non parum derogare videtur divinæ sanctitati, cui repugnat movere hominem ad aliquod peccatum, ut tale est, & ut habet rationem mali moralis; & contradicere Apostolo dicenti non esse facienda mala, ut veniant bona) non solvit difficultatem propositam, cum nullum possit dari vel excogitari gravius peccatum, quam occisio Christi, & effusio sanguinis ejus, vel consecratio hostiæ ad conficiendum sortilegium; & tamen (ut jam ostendimus) crucifixio Christi, secundum Scripturam, & SS. Patres, fuit à Deo prædefinita, Judas, secundum Augustinum, electus ut sanguinem Christi funderet, Caïphas motus à Spiritu Sancto ad dicendum: *Expedit vobis ut unus moriatur homo pro populo. & non tota gens pereat;* & Sacerdos, ut divinæ virtutis instrumentum, specialiter movetur & applicatur à Deo ad consecrationem, etiam sacrilegam: Ergo &c.

189. Probatur tertio conclusio ex D. Augustino, qui varijs in locis apertissime docet nostram sententiam. Nam in libro de gratia & libero arbitrio cap. 21. octo affert, & accuratè expendit Scripturæ testimonia, ut probet Deum quocumque vult inclinare voluntates, sive ad bona, sive ad mala, & tandem sic concludit: *His & talibus testimonijs divinatorum eloquiorum, que omnia commemorare nimis longum est, satis quantum existimo manifestatur, operari Deum in cordibus hominum, ad inclinandas eorum voluntates quocumque voluerit; sive ad bona pro sua misericordia, sive ad mala pro meritis eorum, judicio uti-*

Tom. I.

A que suo, aliquando aperto, aliquando occulto, semper autem iusto. Idem quoque fusè probat lib. 5. contra Julianum cap. 3. maxime verò autoritate Apostoli ad Romanos 1. dicentis: *Tradidit illos Deus in reprobum sensum; ut faciant que non conveniunt. Tradidit illos Deus in desideria cordis eorum, in immunditiam &c.* Tradidit illos Deus in passiones ignominie, &c. Quæ verba cum Julianus sic exponeret, ut Deum intelligi vellet tradere non positivè, sed negativè, hoc est non movendo ad materiale peccati, sed deserendo, illum redarguit Augustinus, his verbis: *Quid autem est quod dicit, cum desiderijs suis traditi dicuntur, relictì per divinam patientiam intelligendi sunt; non per potentiam in peccata compulsive quasi non simul posuerit hæc duo Apostolus, & patientiam & potentiam, ubi ait: Sic autem volens Deus ostendere iram, & demonstrare potentiam suam, tulit in multa patientia vasa ira, que perfecta sunt in perditionem.* Cum verò S. Doctor ait, quod per potentiam in peccata compulsi sunt, hoc debet intelligi de peccato quantum ad materiale, seu quoad existentiam malitiæ subjèctam (hæc enim in Deum ut primum ens, & primum rerum omnium principium, & factorem omnium visibilibus & invisibilibus reducenda est, nisi à fide Catholica aberrare velimus) non verò quantum ad ipsam malitiam & deformitatem: nam illa in voluntatem creatam, ut in primam causam deficientem, & à rectitudine divinæ motionis & concursus se subtrahentem, debet refundi, ut supra ex ipso Augustino probavimus, nam ut lib. 5. de Civit. cap. 9. & alibi sæpe docet, *Mala voluntates ab illo non sunt, quoniam contra naturam sunt, qua ab illo est.*

§. VII.

Mens Divi Thomæ aperitur.

190. UT clarius constet de mente D. Thomæ, placeat hic integrum ejus articulum desumptum ex 2. libro sentent. dist. 37. quæst. 2. de verbo ad verbum transferbere. Quærit ergo S. Doctor art. 2. illius quæstionis: *utrum actio peccati, in quantum actio, sit à Deo? & propositis argumentis in contrarium, sic concludit.*

Respondeo dicendum, quòd circa hanc quæstionem tanguntur à Magistro due opiniones, quarum una dicebat, omnes actus, in quantum actus sunt, ex Deo esse, sed quod in quantum deformitatem habent, à Deo non sunt, sed ab homine vel diabolo. Alia opinio dicebat actus peccatorum nullo modo, nec etiam in quantum actus sunt, à Deo esse: quam ad præsens nulli vel pauci tenent, quia propinquissima est errori duplici. Primo quia ex ea videtur sequi, quòd sint plura prima principia. Hoc enim est de ratione primi principij, ut agere possit sine auxilio prioris agentis, & influentia ejus: unde si voluntas humana actionem aliquam posset producere, cujus actor Deus non esset, voluntas humana rationem primi principij haberet. Quamvis solvere hoc nitantur, dicentes quod voluntas, etsi per se possit actionem producere sine influentia prioris agentis, non tamen habet à se esse, sed ab alio, quod etiam exigeretur ad rationem primi principij. Sed hoc videtur inconveniens, ut quod à se esse non habet, à se agere possit, cum etiam per se durare non possit quod à se non est: omnis enim virtus ab essentia procedit, & operatio à virtute: unde cujus essentia ab alio est, oportet quòd virtus & operatio ab alio sit. Et præterea,

V u u ij

quomodo per hanc responſionem evitaretur, quod A non eſſet primum ſimpliciter, non tamen poſſet vitari quin eſſet primum agens, ſi eius actio in aliquod prius agens non reduceretur tanquam in cauſam: Sed per concuſum ſimultaneum, Deus non eſt prius, ſed ſimul agens: Ergo non loquitur de concuſu ſimultaneo, ſed de prævio.

Tertiò, D. Thomas explicat influxum Dei in materiale peccati, exemplo animæ influentis in motum progreſſivum, mediante potentiâ motivâ: Atqui talis influxus non eſt ſolum ſimultaneus, ſed etiam prævius; anima enim, mediante potentiâ grefſivâ, verè movet & applicat tibiam curvam ad motum progreſſivum: Ergo D. Thomas loquitur de concuſu prævio, & non tantum de ſimultaneo.

Quartò, Idem S. Doctör in eodem articulo in reſp. ad 2. ait quòd Deus eſt cauſa actionis malæ, ut eſt actus, & ens, ſecundum quod inſluit agenti eſſe poſſe, & agere. Atqui Deus per concuſum ſimultaneum non inſluit agere, ſed tantum per concuſum prævium; quia per concuſum ſimultaneum non movet, nec applicat potentiam ad agendum; nec facit quòd actio ab illo exeat, ſed ſolum cum illo agit, eique cooperatur: Ergo idem quod prius.

Quintò, Idem Doctör Angelicus ibidem in reſp. ad 5. aperte deſtruit præcipuum adverſæ ſententiæ fundamentum, ut oſtendemus §. ſequenti: Ergo non favet A dverſarijs.

Denique Albertus magnus loco relato, dicit quòd Actus malus, in quantum eſt actus, non egreditur à potentiâ activâ, niſi ſecundum quòd illa movetur à cauſa prima: Atqui concuſus ſimultaneus non facit quòd actus egrediarur à potentiâ activâ, nec illam movet ad agendum, ſed tantum ſimul cum illa inſluit in eandem operationem & effectum, ut conſtabit ex dicendis §. ſequenti: Ergo etiam Albertus magnus agnoſcit influxum Dei, non ſolum ſimultaneum, ſed etiam prævium, in materiale peccati.

Hæc D. Thomas.

191. Idem ferè docet Albertus magnus, ejus Magiſter, ibidem diſt. 35. art. 7. ubi etiam relatâ opinionione quorundam Theologorum ſui temporis, qui exiſtimabant actus malos, etiam in quantum actus & entia, non eſſe à Deo, ut à prima cauſa efficiente, ſed à ſola voluntate creata, dicit quòd Hæc opinio quæ obtinuerat plures antiquorum, ferè ceſſit ab aula, & à multis modernorum reputatur hæretica. Et eam impugnat eadem ratione quâ S. Thomas, quia ſcilicet, Cum actus malus ſit ſimpliciter actus egrediens à potentiâ activâ perfecta ſecundum naturam, non egreditur ab ea, niſi ſecundum quòd movetur à cauſa prima; alioquin ſequeretur duo eſſe prima principia.

192. Ex his plura argumenta deduci poſſunt, ad demonſtrandum, utrumque S. Doctorem docere, Deum non ſolum ſimultaneo, ſed etiam prævio influxu, in materiale peccati influere. In primis enim S. Thomas dicit quòd Quidquid eſt in actu peccati de ratione entis & boni, totum hoc à Deo procedit, mediante voluntate: Sed per concuſum ſimultaneum Deus non producit actum peccati, in quantum eſt ens & actus, mediante voluntate (id eſt influendo in voluntatem ut in cauſam) ſed immediatè cum voluntate in illum inſluit: Ergo ſecundum D. Thomam, Deus non ſolum concuſu ſimultaneo, ſed etiam prævio, inſluit in materiale peccati.

193. Secundo, Idem S. Doctör ibidem ait, quòd

non poſſet vitari, quin voluntas creata influens in materiale peccati, eſſet primum agens, ſi ejus actio in aliquod prius agens non reduceretur tanquam in cauſam: Sed per concuſum ſimultaneum, Deus non eſt prius, ſed ſimul agens: Ergo non loquitur de concuſu ſimultaneo, ſed de prævio.

Tertiò, D. Thomas explicat influxum Dei in materiale peccati, exemplo animæ influentis in motum progreſſivum, mediante potentiâ motivâ: Atqui talis influxus non eſt ſolum ſimultaneus, ſed etiam prævius; anima enim, mediante potentiâ grefſivâ, verè movet & applicat tibiam curvam ad motum progreſſivum: Ergo D. Thomas loquitur de concuſu prævio, & non tantum de ſimultaneo.

Quartò, Idem S. Doctör in eodem articulo in reſp. ad 2. ait quòd Deus eſt cauſa actionis malæ, ut eſt actus, & ens, ſecundum quod inſluit agenti eſſe poſſe, & agere. Atqui Deus per concuſum ſimultaneum non inſluit agere, ſed tantum per concuſum prævium; quia per concuſum ſimultaneum non movet, nec applicat potentiam ad agendum; nec facit quòd actio ab illo exeat, ſed ſolum cum illo agit, eique cooperatur: Ergo idem quod prius.

Quintò, Idem Doctör Angelicus ibidem in reſp. ad 5. aperte deſtruit præcipuum adverſæ ſententiæ fundamentum, ut oſtendemus §. ſequenti: Ergo non favet A dverſarijs.

Denique Albertus magnus loco relato, dicit quòd Actus malus, in quantum eſt actus, non egreditur à potentiâ activâ, niſi ſecundum quòd illa movetur à cauſa prima: Atqui concuſus ſimultaneus non facit quòd actus egrediarur à potentiâ activâ, nec illam movet ad agendum, ſed tantum ſimul cum illa inſluit in eandem operationem & effectum, ut conſtabit ex dicendis §. ſequenti: Ergo etiam Albertus magnus agnoſcit influxum Dei, non ſolum ſimultaneum, ſed etiam prævium, in materiale peccati.

§. VIII.

Eadem veritas ratione ſuadetur.

DIVUS THOMAS QUÆST. 3. DE MALO ART. 2. in corp. duplici ratione probat actionem peccati eſſe à Deo. Primò quidem ratione communi, quia cum ipſe Deus ſit ens per ſuam eſſentiam, nam ſua eſſentia eſt ſuum eſſe, oportet quòd omne quòd quomodocumque eſt, derivetur ab ipſo. Nihil enim aliud eſt quòd ſit ſuum eſſe, ſed omnia dicuntur entia per quandam participationem: omne autem quòd per participationem dicitur tale, derivatur ab eo quòd eſt per eſſentiam ignita. Maniſteſtum eſt autem quòd actio peccati eſt quoddam ens, & in predicamento entis poſitum; unde necesse eſt dicere, quòd ſit à Deo. Secundo autem idem patet ratione ſpeciali: necesse eſt enim omnes motus ſecundarum cauſarum cauſari à primo movente, ſicut omnes motus inferiorum corporum cauſantur à motu colli: Deus autem eſt primum movens reſpectu omnium motuum & ſpiritalium & corporalium; ſicut corpus cæleſte eſt principium omnium motuum inferiorum corporum: unde cum actus peccati ſit quidam motus liberi arbitrij, necesse eſt dicere, quòd actus peccati, in quantum eſt actus, ſit à Deo. Quibus verbis S. Doctör duplicem rationem fundamentalem noſtræ concluſionis inſinuat.